

2. Левицкий О. Опыт исследования о летописи Самовидца — К., 1878. — 76 с.
3. Пыпин А. Н., Спасович В. Д. История славянских литератур: В 2 т. — СПб., 1879. — Т. 1. — 726 с.
4. Хёйзинга Й. Осень Средневековья: — Издательство Ивана Лимбаха, 2016. — 768 с.

Шевченко Світлана Миколаївна,

*старший науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник*

ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ПАНТЕЛЕЙМОНА ОЛЕКСАНДРОВИЧА КУЛІША

Пантелеймон Куліш належить до тих діячів, які, будучи багатогранно обдарованими, зробили величезний внесок у розвиток української культури, літератури, мистецтва, мови, науки. Він був прозаїком, поетом, драматургом, перекладачем, з багатьох європейських мов, ученим-літературознавцем і критиком, фольклористом, істориком, етнографом, педагогом, видавцем та громадським діячем.

Творча спадщина Пантелеймона Куліша, це скарбниця духовного життя українського народу. У творах видатного діяча української культури досить чітко прослідковуються героїчні і трагічні сторінки української історії.

Усе своє життя Пантелеймон Куліш служив українській національній ідеї. Перші прозові твори П. Куліша відносяться до початку 40-х рр. XIX ст., коли він збирав і досліджував фольклор. Твори цього періоду були фольклорними сюжетами («Циган», переказів «Огненный змей. Повесть из народных

преданий»); картинами з життя заможної козацької верхівки, романтизації українського патріархального побуту («Орися», 1844). Саме Пантелеймон Куліш написав новаторський твір соціально-історичний роман «Чорна рада» (1845–1846), піднісши ним українську літературу до світового рівня. Він є й автором поетичних збірок «Досвітки», «Хуторна поезія», «Дзвін», «Хуторні недогарки», «Позичена кобза», «Дівоче серце», «Гордовита пара»; драматичних творів «Байда, князь Вишневецький», «Петро Сагайдачний», «Цар Наливай»; поеми «Магомет і Хадиза»; оповідань «Орися», «Дівоче серце», «Гордовита пара»; драм «Байда, князь Вишневецький», «Петро Сагайдачний», «Цар Наливай». Але серед усіх творів велике значення у творчості та діяльності Пантелеймона Куліша відіграє роман «Чорна рада». Він був першим романом в українській літературі, і став школою для наступних поколінь прозаїків у тому, як будувати захоплюючий сюжет, створювати яскраві романтичні образи, майстерно komponувати, як забезпечити живий колорит епохи. Роман «Чорна рада» засвідчив, що український народ має давню і гідну пошани історію, велику культуру. Своїм романом письменник ставив перед читачем глибоко гуманні та високоморальні ідеали, які й формували естетичні смаки українців. Це був «перший україномовний історичний роман з показом протистояння сил державотворення і руйнівництва» [1, с. 5]. Чоловік Божий, — носій основної ідеї у цьому романі, а хутір — символ українського способу життя. Цим романом П. Куліш звеличив самобутність духовного життя нашої нації. Т. Г. Шевченко писав: «Спасибі тобі, Богу милий друже мій великий, за твої дуже добрі подарунки, і особливе, спасибі тобі за «Чорну раду». Я вже її двічі прочитав, прочитаю і третій раз, і все-таки не скажу більш нічого, як спасибі. Добре, дуже добре ти зробив, що надрюкував «Чорну раду» по-нашому», «Спасибі тобі за «Наймичку»...» [2]. Т. Г. Шевченко з великою пошаною пише і звертається прощаючись у своїх листах до Пантелеймона Куліша: «Остаюся, ждучи тебе, мій друже єдиний! Остаюся твій искренний Т. Шевченко» [2]. У Т. Г. Шевченка прослідковується

ся велич і повага до великого творця української культури та її збереження. Адже Пантелеймон Куліш був мистецьким новатором й у галузі перекладу світової літератури українською мовою, та ще й у той час, коли видані були укази про заборону рідної мови, він перший переклав Біблію, створив перший український правопис на фонетичній основі («Кулішівка») та «ГраMATку» для українських шкіл. У своїх творах Пантелеймон Куліш порушував важливі проблеми, які є актуальними й сьогодні: батьки і діти, кохання й подружнє життя, патріотизм і незалежність держави, ставлення влади до народу, народна мораль, добро і зло...

Підсумовуючи скажемо, що Пантелеймон Куліш широко відтворив життя різних сфер тогочасного суспільства та типових представників усіх соціальних верств використовуючи фольклор, опоетизовуючи народний побут, а тим самим він звеличив самотність духовного життя нашої української нації. Творча спадщина великого ученого і сьогодні є неопієнною скарбницею для українського народу.

Література

1. Грабовська О.М., Дідух А.Р. Уроки української літератури. 9 клас. II семестр: Посібник для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. 480 с.
2. Тарас Шевченко. Енциклопедія життя і творчості. Листи Тараса Шевченка (1857). 4-5.12.1857 р. До П. О. Куліша. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.t-shevchenko.name/uk/Corresp/1857/1857-12-04pok.html>. Дата звернення: Вересень 30, 2019.